

بررسی رابطه بین وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی دانشجویان

نازنین کریم زاده سورشجانی

کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی، هیأت علمی دانشگاه پیام نور

karimzade.n@gmail.com

چکیده:

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی دانشجویان بوده است. برای این منظور نمونه ای به حجم ۳۵۴ نفر از دانشجویان کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد، به روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب گردید. برای اندازه گیری متغیر های پژوهش، از دو پرسشنامه وابستگی اینترنت و مهارت های اجتماعی دانشجویان استفاده شد. داده های پژوهش با روش همبستگی پیرسون و آزمون معنی داری ضریب همبستگی تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین متغیر وابستگی به اینترنت و متغیر مهارت های اجتماعی رابطه وجود دارد. همچنین وابستگی به اینترنت رابطه معکوس و معنی داری با مؤلفه های آغازگری و خاتمه، ابراز وجود، تقویت اجتماعی، همدلی و همکاری داشته بدین معنا که هر چه وابستگی شخص به اینترنت افزایش یابد این مهارت ها کاهش پیدا می کنند. اما بین وابستگی به اینترنت و مهارت جهت دهی رابطه معنی داری وجود نداشت. **کلید واژگان:** اینترنت، وابستگی به اینترنت، مهارت های اجتماعی، دانشجویان

مقدمه:

با پیشرفت های علوم رایانه ای، محیط های مجازی انعطاف پذیرتر، پیچیده تر و به محیط های واقعی شبیه تر می شوند. محیط های مجازی که پیشرفت های علوم رایانه ای آن را گسترش داده اند، زمینه جدیدی است که بررسی عوامل مؤثر بر آن و پیامدهای حاصل از آن را واجد اهمیت می کند. جذابیت این گونه محیط ها تأثیرات زیادی بر رفتار آدمی دارد تا حدی که ممکن است آدمی به تدریج بیشتر در محیط هایی زندگی کند که خالق آنها برنامه نویسان هستند. در سراسر کره زمین،

اینترنت در حال تبدیل شدن به جزئی از زندگی روزمره مردم است و هر نوآوری که با تمامی مردم همبسته و وابسته گردد اثرات روانشناختی و جامعه شناختی گوناگونی بر آنها اعمال می کند. جوهره اجتماع، ارتباطات پایدار میان انسان هاست و ارتباط به عنوان نخستین نیاز هر نظام، شکل خاصی از کنش متقابل اجتماعی است (دوران، ۱۳۸۵).

تکنولوژی های ارتباطی به خصوص پس از اختراع دستگاه چاپ در عصر جدید به میدان آمدن رادیو و تلویزیون نگرانی هایی برای جامعه شناسان در خصوص اثرات اجتماعی آن ها به دنبال داشته است. این رسانه های جدید هر یک در آغاز پیدایش خود تا مدتی چالش های اجتماعی ایجاد کرده اند و به تدریج که تثبیت شده اند، نگرانی ها کمتر شده است. ظهور اینترنت به عنوان رسانه ای قدرتمند در سال های اخیر دوباره باب گفتگوهای جدید را در خصوص نقش رسانه ها گشوده است. اینترنت به مثابه یک رسانه در سال های اخیر رشد حیرت انگیزی را تجربه نموده است و نویدها و تهدیدات بسیاری را به همراه داشته است. (مک کوئیل^۱، ۲۰۰۵) ایجاد همبستگی های جدید اجتماعی، پشتیبانی از دموکراسی ها و جنبش های اجتماعی جدید، خلق ارزش های جدید، نوید زندگی بهتر و آسایش بیشتر، ایجاد فرصت های فراوان تر^۲، تبادل سریع تر اطلاعات و اخبار، آموزش غیر اخلاقی به کودکان، کاهش سرمایه اجتماعی، افزایش انزوای اجتماعی، گسترش بی نظمی، کاهش مشارکت اجتماعی، وابستگی به اینترنت (مک کنا^۳، ۲۰۰۰) و جایگزین فعالیت های اجتماعی شدن (کستن بام^۴، ۲۰۰۲)، از جمله تأثیرات شمرده شده اینترنت هستند. این تأثیرات چنان وسیع و گسترده بوده اند که برخی محققین تا آنجا پیش رفته اند که نقش اینترنت در زندگی امروز ما را دارای همان نقشی می دانند که الکترونیسته در انقلاب صنعتی داشته است.

۱-Mc Quail

۱-Mc Kenna

۲-Kestnbaum

(کستلز^۱، ۲۰۰۱) فن آوری کامپیوتر به طور وسیع در جامعه گسترش پیدا کرده است و با تمامی جنبه های زندگی از مدرسه تا خدمات بانکی، خرید و فروش، پرداخت مالیات و حتی رأی گیری تلفیق شده است. مهم ترین تغییراتی که این فن آوری به وجود آورده بوسیله مارشال مک لوهان در یک عبارت خلاصه شده است و آن تبدیل جهان به یک دهکده جهانی است. بدین معنا که مردم نقاط مختلف در کشورهای سراسر کره زمین به مثابه یک دهکده امکان برقراری ارتباط با یکدیگر و اطلاع از اخبار و رویدادهای جهانی را دارند. سرعت انتشار اینترنت ۹ برابر سریعتر از رادیو، ۴ برابر سریعتر از کامپیوترهای شخصی و ۳ برابر سریعتر از تلویزیون بوده است. تحقیقات دلالت بر این دارد که ۱۴۹ میلیون نفر در سراسر دنیا به شبکه اینترنت مرتبط هستند که به میزان ۱۲ درصد در هر ماه افزایش پیدا می کند. کشور ما از نظر بهره مندی از اینترنت در بین ۱۷۸ کشور جهان رتبه ۸۷ را دارد که بر اساس طبقه بندی اتحادیه جهانی مخابرات، جزء کشورهای متوسط به شمار می رود. ۳۵ درصد استفاده کنندگان را قشر جوان تشکیل می دهند و میانگین صرف شده برای اینترنت ۵۲ دقیقه در هفته بوده است. (صادقیان، ۱۳۸۵)

با توجه به این واقعیت این سؤالات مطرح می شود که آیا استفاده از اینترنت به تدریج جایگزین روابط واقعی انسان ها در زندگی روزمره می گردد؟ اینترنت چگونه بر روابط اجتماعی میان انسان ها تأثیر می گذارد؟ آیا اینترنت موجبات افزایش مردم آمیزی و متراکم شدن روابط می گردد و یا به پیوندهای موجود و جاری آسیب وارد می کند؟ جذابیت های اینترنت باعث می شود تا جوانان مجذوب آن شده و ساعت ها وقت خود را پای کامپیوتر بگذرانند که پیامد آن بازماندن از سایر جنبه های زندگی به خصوص فعالیت های اجتماعی است. با توجه به ساختار سنی جوان کشور و نظر به آنکه جوانان، آسیب پذیر ترین قشر جامعه در برابر رفتارهای پر خطری همچون استفاده ناصحیح از کامپیوتر و اینترنت هستند، بدیهی است که هر گونه ضایعه و نارسایی در بهداشت جسمی و روانی و نیز، کاهش توانایی های این قشر حرکت ساز، به گونه ای غیر قابل اجتناب به کندی پیشرفت جامعه می انجامد و از طرف دیگر سلامت جسمی و روانی آنها ممکن است در دراز مدت، روی سلامتی آحاد جامعه اثر منفی بگذارد. آمارها در

ایران نشان می دهد که تعداد کاربران اینترنت در کشور در سال ۱۳۸۳ بیش از ۶ میلیون نفر بوده که این تعداد روز به روز در حال افزایش است. با توجه به گسترش روز افزون استفاده از اینترنت در ایران به خصوص در میان جوانان و نوجوانان، در صورتی که از هم اکنون در پی طرح و اجرای برنامه های پیشگیرانه در این زمینه نباشیم، بزودی شاهد افزایش معضلات این حوزه به ویژه مسأله وابستگی به اینترنت خواهیم بود. این در حالی است که تعداد مطالعات صورت گرفته در این زمینه از تعداد انگشتان دست هم تجاوز نمی کند. بنابراین نیاز به پژوهش های وسیع تر و دیدگاه های موشکافانه تر در زمینه ی وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی به شدت احساس می شود.

فرضیه های پژوهش :

۱- بین وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

۱-۱ بین وابستگی به اینترنت و مهارت آغاز گری و خاتمه دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

۱-۲ بین وابستگی به اینترنت و مهارت ابراز وجود دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

۱-۳ بین وابستگی به اینترنت و مهارت تقویت اجتماعی دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

۱-۴ بین وابستگی به اینترنت و مهارت جهت دهی دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

۱-۵ بین وابستگی به اینترنت و مهارت همدلی دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

۱-۶ بین وابستگی به اینترنت و مهارت همکاری دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

مهارت اجتماعی: مجموعه ای از مهارت های اکتسابی هستند که از طریق مشاهده، مدل سازی، تمرین و بازخورد آموخته می شوند و دارای ویژگی های زیر هستند: رفتارهای کلامی و غیر کلامی را در برمی گیرند، پاسخ های مناسب و مؤثری را در پی

دارند، بیشتر جنبه تعاملی دارند، تقویت اجتماعی را به حداکثر می‌رسانند، بر اساس ویژگی‌های فرد و محیطی که فرد در آن واقع شده است توسعه می‌یابند و از طریق آموزش رشد می‌کنند. (هارجی و همکاران، به نقل از میچلسون و همکاران، ۱۳۸۴) در این پژوهش، مهارت اجتماعی، مجموع نمره‌ای است که از طریق پرسشنامه مهارت اجتماعی به دست می‌آید و مؤلفه‌های آغاز گری و خاتمه، ابراز وجود، تقویت اجتماعی، جهت ده، همدلی، همکاری را شامل می‌شود.

وابستگی به اینترنت: نوعی اختلال کنترل تکانه است که به استفاده بیش از حد از اینترنت به نحوی اطلاق می‌گردد که سایر فعالیت‌های اجتماعی فرد را تحت تأثیر قرار داده و به افت عملکرد وی در حوزه‌های مختلف شغلی، علمی، اجتماعی و حرفه‌ای، خانوادگی، اقتصادی، روانشناختی منجر می‌شود. به گونه‌ای که باعث نادیده انگاشته شدن روابط در دنیای مجازی و در عین حال واقعی مثل دوستان و خانواده گردد. (یانگ، ۲۰۰۲): در پژوهش حاضر، نمرات دانشجویان در تست وابستگی به اینترنت IAT تعریف و معیار وابستگی به اینترنت محسوب می‌شود. (یانگ^۱، کیمبرلی، ۲۰۰۷)

جامعه آماری عبارت بود از کلیه دانشجویان دوره کارشناسی (پیوسته) مشغول به تحصیل در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد. ۳۸۶، تعداد این دانشجویان ۴۲۷۷ نفر بوده، که از این تعداد ۲۵۱۵ نفر مرد و ۱۷۶۲ نفر زن می‌باشند، یعنی از این تعداد ۴۱/۲٪ زن و ۵۸/۸٪ مرد بوده‌اند.

جدول ۱-۳ تعداد دانشجویان مشغول به تحصیل کارشناسی (پیوسته) در سال تحصیلی ۸۷ -

۱۳۸۶

جنسیت	تعداد	درصد
مرد	۲۵۱۵	۵۸/۸٪
زن	۱۷۶۲	۴۱/۲٪
کل	۴۲۷۷	۱۰۰٪

روش:

در این تحقیق با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای، نمونه تحقیق انتخاب شد. روش نمونه گیری بدین گونه است، که از بین گروه های تحصیلی ۱-علوم انسانی ۲-ریاضی و فنی مهندسی ۳-علوم پزشکی ۴-علوم تجربی، کشاورزی انتخاب شوند. از بین هرگروه تحصیلی یک یا دو رشته را انتخاب کرده. در گروه های تحصیلی علوم انسانی: رشته های حسابداری و مشاوره و راهنمایی، در گروه تحصیلی ریاضی و فنی مهندسی: عمران، در گروه تحصیلی علوم پزشکی: پرستاری، در گروه تحصیلی علوم تجربی و کشاورزی: مهندسی کشاورزی- علوم دامی و مهندسی کشاورزی- علوم و صنایع غذایی را انتخاب کرده ایم. مجموع دانشجویان کارشناسی (پیوسته) شامل ۴۲۷۷ نفر می باشند، که از طریق فرمول کوکران ۳۵۴ نفر از دانشجویان انتخاب شده اند که این پژوهش در مورد آنها اجرا می شود.

$$n = \frac{Nt^2 \times Pq}{Nd^2 + t^2 pq}$$

$$n = \frac{4277 \times 3 / 8416 \times .5 \times .5}{4277 \times (0/0025) + 3 / 8416 \times (0/50) \times (0/50)} = \frac{4107 / 6307}{11 / 6529} = 352/4 \approx 354$$

جدول ۲ توزیع فراوانی نمونه انتخابی را به تفکیک نمونه گزارش می کند:

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۲۱۲	۵۹/۹
زن	۱۴۲	۴۰/۱
کل	۳۵۴	۱۰۰

ابزار پژوهش و شیوه اجرا:

در این پژوهش از دو نوع ابزار پژوهش استفاده شده است. اولین ابزار مربوط به پرسشنامه ی مهارت های اجتماعی، که توسط آقای هادی عباسی در مقطع دبیرستان و در سال ۸۳-۱۳۸۲ ساخته و هنجاریابی شده، مورد استفاده قرار گرفته است. این پرسشنامه دارای ۱۴۳ سؤال می باشد و در بین ۱۴۲ نفر دانشجوی زن و ۲۱۲ نفر

دانشجوی مرد اجرا شده است. آزمودنی باید پاسخ خود را در یک طیف پنج درجه ای لیکرت، (همیشه، اغلب اوقات، گاهی اوقات، به ندرت و هرگز) مشخص کند. در این پرسشنامه ۶ عامل از جمله آغازگری و خاتمه، ابراز وجود، تقویت اجتماعی، جهت دهی، همدلی، همکاری، مورد آزمایش قرار گرفته است. همسانی درونی در این پرسشنامه، با روش آلفای کرونباخ، برابر با ۰/۹۶ محاسبه گردیده است و نمرات هنجار شده Z و t برای دو گروه زن و مرد دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد محاسبه شده و از روایی سازه و پیش بینی خوبی برخوردار است.

دومین ابزار مربوط به سنجش وابستگی به اینترنت است که توسط دکتر کیمبرلی یانگ ساخته و هنجاریابی شده است. این آزمون دارای ۲۰ سؤال می باشد و آزمودنی باید پاسخ خود را در یک طیف پنج درجه ای لیکرت (همیشه، اغلب، گهگاهی، به ندرت، شامل حال من نمی شود) مشخص کند. همسانی درونی در این پرسشنامه، با روش آلفای کرونباخ، برابر با ۰/۹۲ محاسبه گردیده است. که از روایی سازه و پیش بینی خوبی برخوردار است. در پژوهش حاضر، دانشجویان مقطع کارشناسی (پیوسته) به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شده اند. بنابراین برای تهیه پرسشنامه مناسب، قبل از اجرای نهایی، یک اجرا به صورت پایلوت، توسط محقق در یک نمونه ۵۰ نفری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد انجام شد و پایایی پرسشنامه محاسبه گردید.

پایایی: در این تحقیق برای سنجش اعتبار پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ اعتبار پرسشنامه برآورد گردید که این ضریب برای پرسشنامه وابستگی به اینترنت برابر با ۰/۹۳ در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار می باشد، بنابراین می توان گفت که پرسشنامه از ضریب اعتبار بالایی برخوردار می باشد و در پرسشنامه مهارت های اجتماعی این ضریب برابر با ۰/۹۷ در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار می باشد.

روایی: آزمون پایلوت: پس از اجرای پایلوت در مقطع کارشناسی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد، روایی پرسشنامه، با مشورت دکتر رحمانی، دکتر سعیدی پور و چند نفر از اساتید گروه سنجش و اندازه گیری مورد بررسی قرار گرفت. جملات در سؤال ها به صورت ساده تری نوشته شد. روایی آزمون مهارت اجتماعی با محاسبه آلفای کرونباخ، ۰/۹۶ به دست آمد که رقم خوبی ارزیابی شد. بنابراین پرسشنامه مهارت اجتماعی با ۱۴۳ سؤال آماده اجرای نهایی گردید.

پرسشنامه سنجش وابستگی به اینترنت نیز به صورت پایلوت برای ۵۰ نفر از دانشجویان کارشناسی (پیوسته) دانشگاه آزاد اسلامی اجرا شد و روایی پرسشنامه، با مشورت دکتر رحمانی و دکتر سعیدی پور و چند نفر از اساتید گروه سنجش و اندازه گیری مورد بررسی قرار گرفت، آلفای کرونباخ محاسبه شده، ۰/۹۲ به دست آمد که رقم خوبی ارزیابی شد.

با توجه به اطلاعات موجود در جدول ۲ مشاهده می گردد که از ۳۵۴ نفری که در این تحقیق شرکت کرده اند تعداد ۲۱۲ نفر معادل ۵۹/۹ درصد از کل نمونه مرد و ۱۴۲ نفر معادل ۴۰/۱ درصد نیز زن می باشند.

یافته ها:

فرضیه اول: بین وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی دانشجویان رابطه وجود دارد. جدول ۳ ضریب همبستگی بین وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی دانشجویان را گزارش می کند.

جدول ۳ ضریب همبستگی پیرسون، مقایسه وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی:

مهارت اجتماعی				
واریانس	انحراف معیار	میانگین		
۰/۲۶۸	۰/۵۱۸	۲/۶۷		
-۰/۱۶۶			ضریب همبستگی پیرسون	
			وابستگی به اینترنت	
۰/۰۰۲			سطح معنی داری	
۳۵۴			حجم نمونه	
-۱۶۷/۶۲۴			کوواریانس	۰/۴۶۶
			انحراف معیار	۰/۶۸۲
			میانگین	۱/۷۷

با توجه به جدول ۳ بین وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد. بنابراین با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون داده شده در جدول فوق که برابر ۰/۱۶۶- می باشد این رابطه از نوع معکوس می باشد.

فرضیه دوم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت آغازگری و خاتمه رابطه وجود دارد. جدول ۴ ضریب همبستگی بین وابستگی به اینترنت و مهارت آغازگری و خاتمه دانشجویان را گزارش می کند.

جدول ۴ ضریب همبستگی پیرسون در خرده مقیاس آغازگری و خاتمه:

مهارت آغازگری و خاتمه						
واریانس	انحراف معیار	میانگین				
۰/۳۶۱	۰/۶۰۱	۲/۷۱				
		۰/۱۵۲-	ضریب همبستگی پیرسون	وابستگی به اینترنت		
		۰/۰۰۴				
		۳۵۴	سطح معنی داری			
		۱/۲۴۶-	حجم نمونه	واریانس	انحراف معیار	میانگین
			کوواریانس	۰/۴۶۶	۰/۶۸۲	۱/۷۷

با توجه به جدول بین وابستگی به اینترنت و مهارت آغازگری و خاتمه رابطه معنی داری وجود دارد بنابراین با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون در جدول فوق که برابر ۰/۱۵۲- می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد.

فرضیه سوم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت ابراز وجود رابطه وجود دارد. جدول ۵ ضریب همبستگی بین وابستگی به اینترنت و مهارت ابراز وجود دانشجویان را گزارش می کند.

جدول ۵ ضریب همبستگی پیرسون در خرده مقیاس ابراز وجود دانشجویان:

مهارت ابراز وجود					
واریانس	انحراف معیار	میانگین			
۰/۳۰۲	۰/۵۴۹	۲/۵۴			
			وابستگی به اینترنت	ضریب همبستگی پیرسون	
-۰/۱۴۳				سطح معنی داری	
					۰/۰۰۷
۳۵۴			حجم نمونه	واریانس	انحراف معیار
-۱/۰۷۳			کوواریانس	۰/۴۶۶	۰/۶۸۲
				۱/۷۷	میانگین

با توجه به جدول ۵ بین وابستگی به اینترنت و مهارت ابراز وجود رابطه معنی داری وجود دارد بنابراین با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون داده شده در جدول فوق که برابر ۰/۱۴۳- می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد.

فرضیه چهارم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت تقویت اجتماعی رابطه وجود دارد. جدول ۶ ضریب همبستگی بین وابستگی به اینترنت و مهارت تقویت اجتماعی دانشجویان را گزارش می کند.

جدول ۶ ضریب همبستگی پیرسون در خرده مقیاس تقویت اجتماعی دانشجویان:

مهارت تقویت اجتماعی							
واریانس	انحراف معیار	میانگین					
۰/۴۱۶	۰/۶۴۵	۲/۹۲					
			ضریب همبستگی پیرسون	وابستگی به اینترنت			
-۰/۱۸۵							
			سطح معنی داری				
۰/۰۰۰							
۳۵۴			حجم نمونه	واریانس	انحراف معیار	میانگین	
-۱/۶۲۵			کوواریانس	۰/۴۶۶	۰/۶۸۲	۱/۷۷	

با توجه به جدول ۶ بین وابستگی به اینترنت و مهارت تقویت اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. بنابراین با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون داده شده در جدول فوق که برابر ۰/۱۸۵- می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد.

فرضیه پنجم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت جهت دهی رابطه وجود دارد. جدول ۷ ضریب همبستگی بین وابستگی به اینترنت و مهارت جهت دهی دانشجویان را گزارش می کند.

جدول ۷ ضریب همبستگی پیرسون در خرده مقیاس جهت دهی دانشجویان:

مهارت جهت دهی						
واریانس	انحراف معیار	میانگین				
۰/۴۳۰	۰/۶۵۶	۲/۵۴				
			ضریب همبستگی پیرسون	وابستگی به اینترنت		
-۰/۰۹۱						
			سطح معنی داری			
۰/۰۸۶						
			حجم نمونه	واریانس	انحراف معیار	میانگین
۳۵۴						
-۰/۸۱۷			کوواریانس	۰/۴۶۶	۰/۶۸۲	۱/۷۷

با توجه به جدول ۷ بین وابستگی به اینترنت و مهارت جهت دهی از لحاظ آماری رابطه معنی داری وجود ندارد.

فرضیه ششم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت همدلی رابطه وجود دارد. جدول ۸ ضریب همبستگی بین وابستگی به اینترنت و مهارت همدلی دانشجویان را گزارش می کند.

جدول ۸ ضریب همبستگی پیرسون در خرده مقیاس همدلی دانشجویان:

مهارت همدلی						
واریانس	انحراف معیار	میانگین				
۰/۴۱۹	۰/۶۴۷	۲/۷۶				
		۰/۱۸۳-	ضریب همبستگی پیرسون	وابستگی به اینترنت		
		۰/۰۰۱	سطح معنی داری			
		۳۵۴	حجم نمونه	واریانس	انحراف معیار	میانگین
		۱/۶۱۷-	کوواریانس	۰/۴۶۶	۰/۶۸۲	۱/۷۷

با توجه به جدول ۸ بین وابستگی به اینترنت و مهارت همدلی رابطه معنی داری وجود دارد. بنابراین با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون داده شده در جدول فوق که برابر ۰/۱۸۳- می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد.

فرضیه هفتم:

بین وابستگی به اینترنت و مهارت همکاری رابطه وجود دارد. جدول ۹ ضریب همبستگی بین وابستگی به اینترنت و مهارت ابراز وجود دانشجویان را گزارش می کند.

جدول ۹ ضریب همبستگی پیرسون در خرده مقیاس همکاری دانشجویان:

مهارت همکاری						
واریانس	انحراف معیار	میانگین				
۰/۴۱۹	۰/۶۴۷	۲/۷۶				
-۰/۱۳۳			ضریب همبستگی پیرسون	وابستگی به اینترنت		
			سطح معنی داری			
۰/۰۱۲			حجم نمونه	واریانس	انحراف معیار	میانگین
-۱/۰۶۱			کوواریانس	۰/۴۶۶	۰/۶۸۲	۱/۷۷

با توجه به جدول ۹ بین وابستگی به اینترنت و مهارت همکاری رابطه معنی داری وجود دارد. بنابراین با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون داده شده در جدول فوق که برابر $-۰/۱۳۳$ می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد.

بحث و نتیجه گیری:

فرضیه اول: بین وابستگی به اینترنت و مهارت آغاز گری و خاتمه دانشجویان رابطه وجود دارد. پس این فرضیه تأیید می شود. با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون که برابر $-۰/۱۵۲$ می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد. لذا هر چه وابستگی به اینترنت در دانشجویان افزایش یابد مهارت آغازگری و خاتمه در آنان کاهش می یابد.

با توجه نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل آماری داده ها به نظر می رسد رابطه بین وابستگی به اینترنت و مهارت آغازگری و خاتمه را می توانیم تداخل در رفتارهای

آموخته شده فرد بدانیم. رفتارهای کلامی و غیر کلامی فرد موجب تعامل مؤثر فرد با دیگران در محیط خارج می شود. استفاده زیاد از اینترنت باعث می شود که فرد کمتر از رفتارهای کلامی استفاده کند و با گذشت زمان رشد کلامی او دچار آسیب می شود و ارتباط او با محیط خارج کم رنگ می شود. با استفاده زیاد از اینترنت میزان تنهایی و افسردگی افزایش یافته، بر میزان انزوای اجتماعی آنان افزوده می شود و یکی از مهارت های کلامی یعنی چگونگی شروع و پایان دادن به یک مکالمه ی اجتماعی را تحت تأثیر قرار می دهد.

فرضیه دوم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت ابراز وجود دانشجویان رابطه وجود دارد. پس این فرضیه تأیید می شود. با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون که برابر $0/143-$ می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد. لذا هر چه وابستگی به اینترنت در دانشجویان افزایش یابد مهارت ابراز وجود در آنان کاهش می یابد.

ابراز وجود عبارت است از ابراز افکار، احساسات و اعتقادات خویش به گونه ای که موجب زیر پا گذاشتن حقوق دیگران نشود. چنین فردی روی پای خود ایستاده و احساسات واقعی خود را صادقانه نشان داده و به راحتی به رد تقاضاهای نامعقول می پردازد. این افراد کنترل بیشتری بر زندگی خود دارند و دارای شخصیت های محکم و ثابت قدم هستند. داده های آماری بدست آمده حاکی از آن است که وابستگی به اینترنت با ابراز وجود رابطه معنی دار و معکوس دارد به این معنا فردی که دچار وابستگی به اینترنت می شود خصوصیات گفته شده را از دست می دهد و در برخورد با درخواست های غیر معقول توانایی جواب دادن قاطعانه به آنها را ندارد. در این تحقیق مشاهده می شود که با افزایش وابستگی به اینترنت، توانایی ابراز وجود کاهش می یابد. البته رابطه مشاهده شده رابطه چندان نیرومندی نیست، و علاوه بر آن متغیر های دیگر نیز کنترل نشده اند.

فرضیه سوم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت تقویت اجتماعی دانشجویان رابطه وجود دارد. پس این فرضیه تأیید می شود. با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون که برابر $0/185-$ می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد. لذا هر چه وابستگی به اینترنت در دانشجویان افزایش یابد مهارت تقویت اجتماعی در آنان کاهش می یابد.

وابستگی به اینترنت و تقویت اجتماعی از تقویت های مثبتی که اینترنت به فرد ارائه می کند، ناشی می شود. تقویت در روابط اجتماعی از طرف خانواده و دوستان موجب افزایش تعامل و حفظ آن می شود و نشانگر علاقه به ایده ها، افکار و احساسات طرف مقابل می باشد. وقتی که فرد از طرف اجتماع و خانواده تقویت یا پاداش دریافت نمی کند و از طریق اینترنت به علاقه ها و احساسات او جواب داده می شود ترجیح می دهد به این تقویت ها، جواب داده و آنها را حفظ کند پس بیشتر به اینترنت وابسته می شود و از جمع دوستان و اجتماع کناره گیری می کند.

فرضیه چهارم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت جهت دهی دانشجویان رابطه وجود دارد. با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون که برابر $0/091$ - می باشد چنین نتیجه می گیریم که بین وابستگی به اینترنت و مهارت جهت دهی رابطه معنی داری وجود ندارد.

در توجیه عدم همبستگی بین دو متغیر بالا را می توان گفت: افراد جهت دهی دارای توانایی و استعدادی بیش از همسالان و هم گروه های خود بوده، اعتماد به نفس و روحیه بالایی دارند، توانایی رهبری کردن یک گروه را دارند. بدست آوردن چنین توانایی یا از محیط خانواده ناشی می شود که از ابتدا مسؤلیت بعضی کارها را به آنها سپرده اند و یا با توجه به رشته تحصیلی، آنها مجبور بودند بدون کمک دیگران تکالیف خود را انجام دهند که توانایی در انجام کارها باعث شده است مسؤلیت پذیر و از داشتن توانایی ها و استعدادهای خود آگاه شده و این باعث اعتماد به نفس بالا در فرد می شود. افراد برون گرا حمایت اجتماعی بیشتری نسبت به درون گراها دارند، اشخاصی که ارتباطات اجتماعی قوی دارند در مواجهه با یک رسانه ارتباطی قوی مثل اینترنت از آن در جهت ارتباطات موجود خود و تکمیل و تقویت آنها بهره می گیرند. با توجه به نتایج آماری بدست آمده مشاهده شد که رابطه معنی داری بین وابستگی به اینترنت و مهارت جهت دهی وجود ندارد، پس افراد جهت دهی با توجه به خصوصیات که دارند وابسته به اینترنت نیستند و از اینترنت در جهت مثبت و تکمیل ارتباطات خود استفاده می کنند.

فرضیه پنجم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت همدلی دانشجویان رابطه وجود دارد. پس این فرضیه تأیید می شود. با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون که برابر $0/183$ - می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می

باشد. لذا هر چه وابستگی به اینترنت در دانشجویان افزایش یابد مهارت همدلی در آنان کاهش می یابد.

با توجه به نتایج آماری بدست آمده درمی یابیم که با وابستگی به اینترنت، مهارت همدلی در افراد کاهش می یابد. افرادی که مهارت همدلی در آنان وجود ندارد توانایی درک احساسات و ناراحتی های دیگران برایشان مشکل است و نمی توانند خود را در غم و اندوه دیگران شریک بدانند، سعی می کنند کمتر در اجتماع و جمع دوستان ظاهر شوند و در پی آن کناره گیری و انزوا طلبی بوجود می آید، هر چه فرد به اینترنت وابسته تر شود از اجتماع دورتر می شود و سعی می کند زمان بیشتری صرف اینترنت کند. با توجه به مطالب گفته شده در می یابیم که بین وابستگی به اینترنت و مهارت همدلی رابطه معنی دار و معکوس وجود دارد یعنی با افزایش وابستگی به اینترنت مهارت همدلی کاهش می یابد.

فرضیه ششم: بین وابستگی به اینترنت و مهارت همکاری دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد. پس این فرضیه تأیید می شود. با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون که برابر $0/133-$ می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد. لذا هر چه وابستگی به اینترنت در دانشجویان افزایش یابد مهارت همکاری در آنان کاهش می یابد.

مهارت همکاری از جمله مهارت های اکتسابی محسوب می شوند، مانند توانایی کمک گرفتن از دیگران و برقراری ارتباط مؤثر با آنه به گونه ای که این ارتباط، مقبول، ارزشمند و سود آور برای فرد و طرف مقابل او باشد. زمانیکه فرد صرف انجام یک فعالیت می کند موجب می گردد که ناگزیر زمان انجام فعالیت های مشابه وی کمتر گردد. بدین ترتیب همچنان این نگرانی وجود داشته است که استفاده زیاد از اینترنت و به ویژه استفاده های غیر اجتماعی از آن مانند وب گردی و.. و صرف زمان زیاد بر آن، با کاهش فعالیت های اجتماعی افراد از جمله مهارت همکاری و در نتیجه انزوای اجتماعی همراه است. چنین افرادی از شرکت در فعالیت های گروهی سر باز زده، از همکاری با همسالان و هم گروهی های خود اجتناب می کنند و هر چه وابستگی به اینترنت بیشتر شود، مهارت همکاری کاهش می یابد.

فرضیه کلی: بین وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی دانشجویان رابطه وجود دارد.

پس این فرضیه تأیید می شود. با توجه به مقدار و علامت ضریب همبستگی پیرسون که برابر ۰/۱۶۶- می باشد چنین نتیجه می گیریم که این رابطه از نوع معکوس می باشد. لذا هر چه وابستگی به اینترنت در دانشجویان افزایش یابد مهارت های اجتماعی در آنان کاهش می یابد.

امروزه در محافل مختلف مهارت های اجتماعی بسیار مورد توجه قرار گرفته است به طوری که در اجتماع و یا نظام های آموزشی اگر افراد فاقد مهارت های اجتماعی باشند، اغلب با وصله های ناجور بر چسب زده می شوند و به عنوان کسانی که مشکلات اجتماعی دارند تلقی می گردند. ناتوانی در مهارت های اجتماعی حتی مشکلاتی را در زمینه ی پیشرفت تحصیلی بوجود می آورد. چرا که فقدان این مهارت ها می تواند خود ارزشی و عزت نفس فرد را تباه ساخته و به عنوان فردی متفاوت از دیگران و یا غیر طبیعی از نظر همسالان و همدیفان تلقی گردد. در چنین وضعی فرد به راحتی مورد طرد قرار می گیرد و موقعیت های مطلوب رشد و پیشرفت همگام با همسالان را از دست می دهد. حال یکی از عواملی که باعث اختلال و یا کاهش مهارت های اجتماعی می شود را می توان وابستگی به اینترنت ذکر کرد. اگر چه پیشرفت وسایل الکترونیکی و حضور اینترنت در تمام صحنه ها قابل توجه است، ولی انسان مدرن و شهر نشین امروزی باید از این وسایل الکترونیکی از جمله اینترنت بجا و به موقع استفاده کند که خدشه ای در روابط اجتماعی او بوجود نیاید. استفاده بیش از حد از اینترنت وعلاقه مند شدن شدید به آن فرد را دچار وابستگی به اینترنت می کند. به نظر می رسد یکی از عواملی که در پژوهش حاضر موجب معنی دار شدن رابطه بین وابستگی به اینترنت و مهارت های اجتماعی شده است، قوی نبودن و یا نداشتن مهارت های ذکر شده توسط دانشجویان در فرضیه های بالا می باشد. وابستگی به اینترنت موجب اختلال در زندگی فرد، کاهش مهارت های اجتماعی و یا انزوای اجتماعی می گردد. به طور کلی نتایج پژوهش حاضر نمایانگر این است که وابستگی به اینترنت رابطه معنی دار و معکوس با مهارت های اجتماعی دانشجویان داشته است. بنابراین چنین استنباط می شود که با وابستگی به اینترنت، مهارت های اجتماعی آنان کاهش می یابد.

منابع:

- دوران، بهزاد.(۱۳۸۵). **تأثیر فضای سایبرنتیک بر هویت**، رساله دوره دکترال PHD. رشته جامعه شناسی. دانشگاه تربیت مدرس.
- صادقیان، عفت.(۱۳۸۵، شهریور). **تأثیر کامپیوتر و اینترنت بر کودکان و نوجوانان**. www.hasht.com
- هاجی اون و دیگران.(۱۳۸۴). **مهارت های اجتماعی در ارتباطات میان فردی**. (ترجمه خشایار بیگی و مهرداد فیروز بخت). تهران: رشد.
- Kestenbaum, M., Robinson, G.P, Neustadt, A. and Alvarez, A. (2002) *Information technology and social time displacement*. IT & society, 1(1):21-37 <http://www.Itand society.org>(2006)
- Kiesler, Sara and others (2001). *Internet evolution and social impact*.
- Mc Kenna, K. Y. A. and Bargh, J. A. (2000) *Plan9: from cyberspace. The implication of the internet for personality and social psychology*. Personality and social psychology review, 4(1):57-75 .
- Mc Quail, D. (2005) *Mc Quail's mass communication theory*, 5th edition. Sage publications. London.
- Young, K. S. (2002). *Internet addiction: the emergence of new clinical disorder paper presented at the 104 the annual meeting of the APA*. Toronto.
- Young, Kimberly, S (2007). *Internet Addiction Test (IAT)*.